



HANDLÄGGARE/ENHET  
Ekonomisk politik och  
arbetsmarknad  
Johan Hall

DATUM  
2013-04-08

DIARIENUMMER  
20130040

ERT DATUM  
2013-01-23

ER REFERENS

Miljödepartementet  
103 33 STOCKHOLM

*LOs yttrande över Naturvårdsverkets rapport "Underlag till en färdplan för ett Sverige utan klimatutsläpp 2050".*

### Sammanfattning

- LO delar rapportens bedömning om i vilka sektorer som insatserna måste sättas in för att minska utsläppen av växthusgaser.
- LO instämmer i att EUs utsläppshandel ska medge fri tilldelning för internationellt konkurrensutsatt verksamhet för att undvika koldioxidläckage.
- LO instämmer i att färdplanens mål bör följas upp och utvärderas regelbundet samt att utsläppsmål för Sverige bör formuleras för år 2030 och 2040.
- LO anser att klimatpolitiken inte bör göras beroende av omfattande nationella skattehöjningar utan i huvudsak inriktas mot teknikutveckling, produktkrav och effektivisering.
- I syfte att förhindra koldioxidläckage efterlyser LO en strategi för att bevaka hur åtgärder som minskar de svenska koldioxidutsläppen påverkar den internationellt konkurrensutsatta industrin.
- LO anser att en nationell satsning på laddhybrider/elbilar i samverkan mellan stat, forskning, fordonstillverkare och kraftproducenter bör säkras och ges hög prioritet.
- LO delar uppfattningen att staten tillsammans med näringslivet och andra aktörer gemensamt ska ta fram forskningsstrategier för teknik i syfte att nå nära nollutsläpp inom processindustrin. Då sådan

POSTADRESS 105 53 Stockholm  
BESÖKSADRESS Barnhusgatan 18  
TELEFON 08-796 25 00 TELEFAX 08-24 52 28  
E-POST mailbox@lo.se HEMSIDA www.lo.se  
ORGANISATIONSNUMMER 802001-9769  
BANKGIRO 368-4834 PLUSGIRO 8 50-8

**Landsorganisationen i Sverige**

teknikutveckling är förknippad med stora kostnader och risker bör den stödjas med offentliga medel.

- LO anser att skogen i ökad utsträckning kan fungera som kolsänka genom ett mer effektivt skogsbruk med konventionella metoder. Det finns dock anledning att överväga skärpt lagstiftning rörande skogsskötseln och återinförd röjningsplikt. LO delar Naturvårdsverkets uppfattning att fler marker som ligger i träda kan användas för skogsbruk.
- Ska skogen i ökad utsträckning fungera som kolsänka är det nödvändigt att en sådan politik utformas i syfte att undvika koldioxidläckage.
- LO anser inte att ytterligare arealer av produktiv skogsmark kan avsättas utan en analys av dess effekter på sysselsättningen. Istället förordas en ökad vidareförädling av träprodukterna.
- LO efterlyser en samlad skogspolitik.
- För att öka energieffektiviseringen inom bostadssektorn anser LO att ROT-avdraget också bör omfatta flerbostadshus.
- LO anser också att Sverige bör införa krav på en livscykelanalys vid nybyggnation.
- LO delar uppfattningen att om EUs handel med utsläppsrätter sänks i en snabbare takt än den som gäller enligt utsläppshandelsdirektivet bör fri tilldelning av utsläppsrätter ges konkurrensutsatt industri när andra länder inte har infört motsvarande nivå på styrningen. Avgifterna riskerar samtidigt att slå igenom på elpriset och därigenom öka kostnaderna för den elintensiva industrin. Problemet uppmärksammas av Naturvårdsverket och LO instämmer i uppfattningen att det kan bli nödvändigt med skyddsåtgärder för globalt konkurrensutsatt industri.

### Allmänt

Mot bakgrund av beslut såväl av EU som i Sverige om minska utsläppen av växthusgaser i syfte att uppnå det så kallade 2 gradersmålet, är det välkommet att se en färdplan för hur detta kan åstadkommas. Att sja om framtiden är alltid svårt, särskilt när det gäller ett så långt tidsperspektiv som

fram till 2050 och mycket av den teknikutveckling man hoppas på ännu inte är introducerad på marknaden. Likväl är en plan nödvändig för att ta fram relevanta politiskt och ekonomiska styrmedel. LO har länge efterlyst en blocköverskridande överenskommelse om klimatpolitiken och med en färdplan tillkommer en viktig komponent för detta.

För att lyckas nå målet måste de årliga globala utsläppen av koldioxidekvivalenter vara begränsade till 2 ton per person år 2050, vilket innebär en minskning motsvarande 70-95%. Det är en omfattande uppgift som inte minst försvåras av att få länder utanför EU har visat sig villiga att ta uppgiften på allvar. Med tanke på att Sveriges utsläpp endast utgör 2 promille av världens utsläpp av växthusgaser så medför en framgångsrik utsläppsminskning i Sverige endast marginella effekter för temperaturökningen. Men även om Sveriges insatser inte är tillräckliga för att nå 2 gradersmålet så är de nödvändiga.

Rapporten utgör i huvudsak en rimlig bedömning av uppgiften. Den utgår från den mängd växthusgaser som Sverige årligen släpper ut, analyserar dess härkomst och ser vad som krävs för att nå målet. Eftersom det är oerhört svårt att förutsäga de exakta konsekvenserna av olika avgifts- och skattenivåer liksom att bedöma teknikutvecklingens resultat vad avser såväl pris som prestanda för att minska koloxidutsläppen, finns det anledning att löpande återkomma med utvärderingar av den förda politikens resultat och konsekvenser.

Naturvårdsverkets strategi för att få ett noll nettoutsläpp av koldioxidekvivalenter till år består av en kombination av följande tre delar.

- Stora inhemska utsläppsminskningar
- Ökat nettoupptag av koldioxid i skog och mark
- Inköp av utsläppsrätter på internationella marknader.

Rapporten utgår med andra ord från att det inte går att nå målet enbart med utsläppsminskningar i Sverige. Dels krävs inköp av utsläppsrätter på internationella marknader dels krävs att den svenska skogens upptag av koldioxid dras ifrån utsläppen och att skogens funktion som kolsänka ökar.

#### Sektorsövergripande åtgärder

Naturvårdsverket konstaterar att EUs handel med utsläppsrätter är ett av EUs viktigaste bidrag för att minska utsläppen. Avgifterna bedöms dock vara för låga för att växthusgaserna ska minska i den takt och omfattning

som krävs för att nå målet till 2050. Sverige föreslås därför driva på EU att sänka taket i en snabbare takt än som hittills beslutats.

LO delar uppfattningen att handel med utsläppsrätter är ett effektivt sätt att stimulera en sådan utveckling. Samtidigt måste risken för koldioxidläckage alltid tas i beaktande. Rapporten tar hänsyn till detta genom att föreslå fri tilldelning av utsläppsrätter när andra länder inte har infört motsvarande nivå på styrningen. Däremot finns det risk för att den konkurrensutsatta industrin drabbas indirekt. Ett sänkt tak kan ge ökade elpriser vilket påverkar kostnaderna för den elintensiva industrin. Problemet uppmärksammas av Naturvårdsverket som menar att det kan bli nödvändigt med skyddsåtgärder för globalt konkurrensutsatt industri, en uppfattning som LO instämmer i. Generellt efterlyser LO dock en tydligare strategi för att bevaka effekterna av de ekonomiska styrmedlen och förhindra att klimatpolitiken medför koldioxidläckage.

Naturvårdsverket föreslår också att Sverige använder koldioxidskatt för att minska utsläppen inom sektorer som inte omfattas av EUs handel med utsläppsrätter. En generell uppfattning hos LO är att klimatpolitiken inte bör göras beroende av omfattande nationella skattehöjningar utan mer inriktas mot teknikutveckling, produktkrav och effektivisering. Förslagen för att öka forskningsinsatserna kring klimatfrågorna välkomnas därför. Likaså förslaget att Sverige ska driva på för att ecodesigndirektivet skyndsamt genomförs i EU och successivt revideras på alla produktområden.

#### Sektorsspecifika åtgärder

Som konstateras i rapporten härrör de svenska utsläppen av växthusgaser huvudsakligen från jordbruks-, transport- och industrisektorn. De har var och en sina specifika orsaker till att generera växthusgaser som kräver sina specifika lösningar.

Transportsektorns utsläpp föreslås minska på följande sätt.

- ett mer transportsnålt samhälle
- överflyttning till mer energieffektiva trafikslag
- energieffektivare fordon
- ökad användning av förnybara drivmedel

Utredningen föreslår en utredning om differentierade infrastrukturavgifter för tunga lastbilar och på sikt även lätta fordon. Diskussionen om sådana avgifter har pågått under en tid och LO anser att det vore värdefullt om åtgärdens för- och nackdelar blir ordentligt belyst i en utredning.

Förslagen till forsknings- och innovationsinsatser för transportsektorn välkomnas också. För att ta sig ur beroendet av fossila bränslen krävs ökad forskning kring alternativa drivmedel liksom elektrifiering och hybridutveckling av bilar. LO efterlyser dock en tydligare redogörelse för hur ansvaret och kostnaderna för sådan forskning ska fördelas.

Den svenska industrins processrelaterade utsläpp står för en omfattande del av växthusgaserna. Som Naturvårdsverket påpekar är det en komplex uppgift att minska just denna typ av utsläpp. För att nå nära nollutsläpp måste teknik som är långt ifrån marknadsintroduktion utvecklas. LO delar därför Naturvårdsverkets uppfattning att staten tillsammans med näringslivet och andra aktörer bör samarbeta för att ta fram lämpliga forskningsstrategier och att anslaget för sådan forskning förstärks.

LO delar också Naturvårdsverkets uppfattning att utvecklingen av lämplig teknik och åtgärder för processindustrin är förknippade med stora kostnader och risker. Det kan därför finnas anledning att stödja denna med offentliga medel.

Naturvårdsverket föreslår att skogen i ökad utsträckning ska fungera som kolsänka. För detta ändamål diskuteras alternativen och/eller kombinationen att avsätta mer produktiv skog och öka tillväxten i skogen. LO menar att resultaten från skogsskötseln idag är undermåliga och att skogstillväxten kan förbättras avsevärt med konventionella metoder. En skärpt lagstiftning och återinförd röjningsplikt är åtgärder som därför bör övervägas. LO delar också uppfattningen att fler marker som ligger i träda kan användas för skogsbruk.

LO anser dock inte att ytterligare arealer av produktiv skogsmark kan avsättas, särskilt inte utan en analys av effekter på sysselsättningen. Ett bättre alternativ vore att bruka skogen på ett hänsynsfullt och hållbart sätt. Att öka vidareförädlingen och därmed binda kol i träprodukter vore att föredra ur både sysselsättning, resursanvändning och klimatsynpunkt.

Alternativet till att inte bruka den svenska skogen vore att importera skog från länder med bristfällig lagstiftning och miljöhänsyn samt att öka antalet transporter. Det är mer klimatsmart att använda den förnyelse- och återvinningsbara råvaran trä som byggnadsmaterial än att försöka minska problemen med de sämre alternativen stål och betong.

Inom bostadssektorn är ett av dagens största problem ett eftersläpande renoveringsbehov av miljonprogrammen. Där finns en stor potential för energieffektivisering. LO menar därför att ROT-avdraget också bör omfatta flerbostadshus.

Naturvårdsverket pekar på värdet av EU-reglerna för nära nollenergibygnader. LO vill uppmärksamma att det endast är brukandetiden som redovisas ur energi- och klimatsynpunkt. Det är bra att ställa tuffa krav på nybyggnation men om vi inte räknar in utsläpp från själva byggprocessen missar vi viktiga energi- och climateffekter från dessa byggnader. Finland planerar att införa krav på en livscykelanalys vid nybyggnation och det kan finnas anledning att överväga införandet av samma krav i Sverige.

LO efterlyser en samlad skogspolitik. Idag fattas beslut om skogsbruk på olika nivåer och i olika sammanhang varvid helhetsbilden försvinner.

I Naturvårdsverkets rapport pekas på svårigheterna att minska utsläppen från jordbruket. En viktig åtgärd vore att minska matsvinnet. Hushållen slänger idag var fjärde matkasse som bärs hem. Produktionen av den maten ger upphov till 1,9 miljoner ton koldioxidutsläpp årligen. Med bättre förpackningar skulle en mindre mängd mat behöva produceras, bearbetas och fraktas.

Landsorganisationen i Sverige  
Stockholm som ovan

Karl-Petter Thorwaldsson

Johan Hall